

Gatelangs

Natteravnene - Gatelangs siden 1990
Nummer 1 - mars 2013 - 12. årgang

**Tema:
NETTVETT**

BRUK HUE

LÆRER BORT NETTVETT

MELD FRA!

INTERVJU MED BARNEOMBUDET

Trygghet- Livskraft- Initiativ

Pensjonistforbundet takker
natteravnerne som passer på våre
barnebarn.

Pensjonistforbundet er Norges største
eldreorganisasjon med 188.000
medlemmer

Pensjonistforbundet

Lilletorget 1, 0184 Oslo

Tlf: 22 34 87 70

Epost: npf@pensjonistforbundet.no

Ali kaffe kurerer gruff

— og holder deg våken

JOH. JOHANNSON - kjent for god kaffe siden 1866
www.alikaffe.no

Gatelangs

ISSN 1893-899x

ANSVARLIG REDAKTØR:

Lars Norbom
gatelangs@natteravnene.no

REDAKTØR:

Anette Haugen
gatelangs@natteravnene.no

DESIGN OG PRE-PRESS:

Vincweb.no

TRYKK:

Zoom Grafisk, Drammen

ANNONSER:

Norske Publikasjoner as
Telefon: 22 90 71 90

BESØKSADRESSE:

Storgata 28, 0184 OSLO

POSTADRESSE:

Natteravnene Oslo,
Pb 9402 Grønland,
0135 OSLO
Telefon: 23 00 21 20

gatelangs@natteravnene.no
www.natteravnene.no
www.facebook.com/natteravnene1
twitter.com/ravnene

Trykksak

241 501

Zoom Grafisk,
Drammen, har rett til
å benytte svanemerket
på sine trykte
produkter.

Skuddene i Sarajevo

Den 28. juni 1914 skjøt og drepte den unge studenten Gavrilo Princip den østerriksk-ungarske tronfølgeren Franz Ferdinand og hans kone Sophie. Lite ante unge Gavrilo at ettertiden skulle regne dette for starten på 1. verdenskrig. Selv om denne sammenligningen er å sette problemstillingen på spissen og uten sammenligning for øvrig, hender det også i dagens høyteknologiske samfunn at særlig unge mennesker gjør ting som kan få utilsiktede og langvarige konsekvenser.

Noen krig har tankeløshet på nettet heldigvis ikke forårsaket, men et alvorlig ungdomsopprør i Gøteborg som involverte om lag 500 ungdommer. Dette burde gi noen og enhver noe å tenke på før man publiserer noe på nett.

I denne sammenheng tenker jeg primært på bilder og annen aktivitet på nett, som kan få negative konsekvenser langt inn i voksenlivet.

I denne utgaven har vi nettvett som tema. Vi ser nærmere på hvilke feller man kan gå i på nettet og hvilke tilbud ulike myndigheter og organisasjoner har for å forebygge og begrense skader som allerede har oppstått.

Det er tallrike eksempler på hvor galt det kan gå. Som foreldre har man derfor et ansvar for å følge med på barnas aktivitet på nett. Likevel skal man være bevisst at også barn har behov for ikke å dele alt de foretar seg med foreldrene. I den forbindelse vil jeg slutte meg til oppfordringen fra organisasjonen Barnevakten som oppfordrer til årvåkenhet framfor overvåking.

Selv om de ulike aktørene vi har snakket med i denne utgaven har forskjellig tilnærming til problemstillingen, er det likevel noen felles råd som går igjen. Blant annet pekes det på at budskap på nett ofte kan få en utilsiktet betydning fordi man ikke får med seg budbringerens kroppsspråk.

God surfing!

Innhold

Landet rundt	5
Intervju med barneombudet	6
Tenk deg om!	8
Følg med i timen	10
Trusler på nett	15
Barnevakten følger med	16
Bruk Hue!	18
Nettet stenger aldri	20
Trygg, rosa hjemkomst	22
Wenche Foss' ærespris	27
Portrett: Treffpunkt Majorstua	28
Fra arkivet: Bondevik på vandring	31
Ungdommens stemme	34

Barneombud Anne Lindboe.

Foto: Anette Haugen

Neste Gatelangs kommer i juni.
Frist for innspill er 2. mai 2013

Tips oss!

Skjer det noe i ditt nærmiljø
eller i din natteravngruppe
som Gatelangs bør skrive om?

Tips oss!

Send en mail til
gatelangs@natteravnene.no

Natteravnner landet rundt...

Åga, Helgeland

I begynnelsen av desember ble det meldt om mange tilfeller av hærverk i et boligområde i Åga, nord for Mo i Rana i Helgeland kommune. Da det kulminerte med en husbrann, organiserte beboere i nabolaget umiddelbart en ordning med vandrende natteravnner i boligfeltet. Til tross for dette har politiet ennå ikke kommet nærmere den eller de som sto bak ildspåsettelse og hærverket, melder ranablod.no i slutten av januar.

Levanger

Klasse 9c ved Frol oppvekstsenter ble kåret til beste natteravnner i Levanger i 2012. I perioden fra april til oktober stilte foreldre fra denne ungdomsskoleklassen som Natteravnner totalt 17 ganger. På andreplass kom klasse 10 fra Nesset ungdomsskole, som stilte med 15 natteravnninger, melder Levangeravisa.

Lindesnes

Sentrum menighet i Lindesnes ønsker å bli en motpol til mye av det som skjer i byen i helgene. Derfor har de startet Sentrumskontakten, som skal være synlig i bybildet utover natten i helgene. «Vi ønsker å være en støtte til Natteravnene», sier leder av menigheten, Tor Arne Lohne, til Lindesnes l-a.no. I første omgang skal de gå annen hver fredag.

Risør

«Det må være trygt å være ute på kvelden og natta. Vi trenger natteravnner og politi.» Dette er ett av ti råd et barne- og ungdomsråd i Risør kommune har listet opp på en egen Facebook-side, over hvordan de vil ha det og hva som skal til for at barn og unge vil bo i kommunen som voksne. Listen og Facebook-siden er laget i samarbeid med ordføreren.

Mysen

Hver tirsdag møtes en gjeng med ungdommer i lokstallen i Mysen for å mekke. Før jul var de travelt opptatt med å gjøre i stand en bil til Natteravnene. Mekkeverkstedet er et gratis tilbud for motorinteressert ungdom, der primus motor er Kjell Heimseter. Det mekkes på alt fra sykler og mopeder, til biler og gamle traktorer. Og før jul var et av prosjektene altså bilen til Natteravnene, melder MysenPosten.

Vestby

MC-gjengen som stiller som natteravnner i Vestby kommune tilbakela over 200 mil på motorsyklene i 2012. Som vanlig startet kjøringen kvelden før 1. mai og ble avsluttet medio september. Totalt ble det kjørt 13 kvelder, med til sammen 41 enkeltkjøringer. Dårlig vær forhindret kjøring en del kvelder, melder vestbyavis.no.

Barneombudet med oppfordring – Ikke glem å m

Barneombud Anne Lindboe synes det er flott at voksne tar ansvar og går natteravn. Samtidig kan Natteravnene være en ressurs i forhold til barn ingen kjenner og som kan være smuglet hit. Ser noen barn som ikke burde være ute så sent – kontakt barnevernet.

Tekst og foto: Anette Haugen

– Natteravnene er et kjempefint tiltak, men jeg har samtidig en oppfordring til alle som er ute og går natteravn: Ikke glem meldeplikten. Ser du et barn som ikke burde være ute i gatene så sent, så kontakt barnevernsvakten eller politiet. Det gjelder selv om barnet ikke gjør noe formelt galt, påpeker barneombud Anne Lindboe.

Årsaken til at hun ber om at barnevernet kontaktes, er at dette kan være en viktig måte å fange opp papirløse unge eller barn som kan ha vært utsatt for menneskesmugling på. Det finnes nemlig «ukjente» barn som lever som slaver på bakrommet hos «en onkel», som er unge gateprostituerte eller som rekrutteres til narkotikadealing.

– Vi vet det finnes barn der ute som «ingen kjenner», men vi vet ikke hvor vi skal finne dem. Natteravnene er ute om natten og kan fange opp mye. Da er det ekstra viktig å være den voksne som bryr seg, ikke bare i forhold til de som er ruset og har et synlig problem, men også i forhold til dem som lider i skjul og ikke kan si i fra, påpeker barneombudet.

Tydelige meninger

Anne Lindboe ble utnevnt som barneombud i juni og har nå sittet i stillingen i trekvart år. Hun trives veldig godt. Det

er mye å gjøre, men i sin tidligere jobb som barnelege, har hun alltid vært vant med hektiske dager. Utnevnelsen er for seks år, en periode som ikke kan forlenges. Det synes hun er greit.

Seks år er lenge nok til at hun kan få utrettet en del, samtidig som hun kan være et klart talerør for barna, uten at hun behøver å bekymre seg for å miste jobben om hun er kontroversiell i sine uttalelser. Føler hun at regjeringen eller noen i departementene må skjerpe seg, så sier hun klart og tydelig fra.

– Det har vært flere saker der jeg har vært uenig med ministrene. Blant annet gjaldt det debatten om omskjæring av guttebarn i fjor sommer, der helseministeren ville at dette skulle lovreguleres og skje i regi av helsesektoren. Slike inngrep påfører barn unødvendig smerte og kan være skadelig for dem. Det diskuteres også om hvor vidt et slikt inngrep er brudd på barns rett til å bestemme over egen kropp, sier hun engasjert.

Mobbing på skolene

Barneombudet understreker at hun heller ikke alltid er enig med kunnskapsminister Kristin Halvorsen. For eksempel når det gjelder å bekjempe mobbing i skolene, mener hun de generelt har for stort fokus på forebygging og kampanjer. Det er vel og bra, men det er viktig at de barna som faktisk har opplevd mobbing også blir hørt og hjulpet.

– Vi kan stenge arbeidsplasser for voksne om ikke arbeidsmiljøloven blir fulgt. For barna er dette vanskeligere, selv når det er tydelig at paragraf 9 i opplæringsloven, som omhandler elevenes skolemiljø, ikke overholdes, kommenterer Anne Lindboe.

Et forslag som regjeringen nylig har kommet med, om at det skal bli enklere

Lytter til de unge: Barneombudet møter også unge på sitt eget kontor. De har et eget barne- og ungdomspanel, som møtes månedlig og diskuterer aktuelle saker.

å stille skolen til ansvar for mobbing, er hun imidlertid helt enig i. I forslaget ligger det at det skal bli delt bevisbyrde. Det vil si at det ikke lenger bare er eleven som må bevise at skolen ikke har gjort nok for å hindre mobbing, skolen må også bevise at de faktisk har satt i gang en rekke tiltak.

Nettvett

Barneombudet føler ekstra på dette med å hjelpe barn som har vært utsatt for mobbing. Når elever og foreldre ikke når

melde fra

fram i skolesystemet, kommer sakene ofte på bordet hennes. Hun er svært bevisst på at lærerne må være til stede og lytte til den som utsettes for mobbing. De må også spørre direkte. Mange unge synes det er vanskelig å si fra. — Skoleledelsen må ha en plan for hvilke tiltak de skal sette inn når mobbing forekommer. Og de må alltid høre på den som er utsatt. Føler noen seg mobbet, så er de det. Skolen må støtte denne parten, og havner saken hos Fylkesmannen må de også herfra følge

opp at tiltakene de pålegger faktisk gjennomføres, påpeker Anne Lindboe. Når det kommer til såkalt digital mobbing, sender barneombudet mange av disse henvendelsene videre til Medietilsynet, som er ekspert på det feltet. Generelt ønsker hun likevel å si at de er positive til at barn bruker nettet som kanal. Det er viktig å kunne formidle tanker både via facebook og blogger, men samtidig er det viktig å bruke vett. — Her har foreldrene et stort ansvar. Det er viktig å være engasjert og interessert

i barnas nettbruk, uten at du skal overvåke dem. Samtidig må skolene lære barna hva som er lov og hva som ikke er lov, slik som å legge ut bilder uten andres samtykke. Foreldre og skole må samarbeide om dette, sier barneombudet.

Hjertesak

På spørsmål om Anne Lindboe har en spesiell hjertesak, svarer hun raskt at det må være å jobbe for overgrep- og voldsutsatte barn. Å sørge for et godt tilbud, med best mulig hjelp og oppfølging for disse sårbare barna er viktig. Hennes engasjement her henger sammen med hennes bakgrunn som barnelege.

— Jeg har jobbet med innspill til en Stortingsmelding rundt dette og holder også foredrag om temaet både for helsevesenet, påtalemyndigheter, politiet med mer. Her er det mye som kan gjøres bedre, men jeg er fornøyd med at Helsedepartementet nå i 2013 kommer med instruksjoner til helseregionene om prioriteringer innenfor feltet. Blant annet har det resultert i at Ullevål sykehus har fått mer midler, forteller hun. Ellers er det naturligvis nok av utfordringer å ta tak i. En av dem er de store interkommunale forskjellene i tilbudet til barna landet over. Norske barn har ikke et likeverdig tilbud, noe det er vanskelig å gjøre noe med slik systemet fungerer i dag.

Å gjøre barneombudet og ikke minst barns rettigheter bedre kjent er selvfølgelig også viktig. Derfor skal barneombudet snart ut på turné til skoler landet rundt. På sikt — gjennom hele perioden — håper hun å få besøkt mange skoler. Det gleder hun seg til.

Tenk deg om!

En av de største utfordringene akkurat nå, når det gjelder de unges digitale hverdag, er at alt skjer så fort og umiddelbart. Det skyldes ikke minst mobilen. Når du har nettet i lomma, er det lett å glemme å tenke seg om før du taster.

Tekst og foto: Anette Haugen

— Ha en daglig dialog med barna dine om digitale medier. Snakk med dem om hvilke bilder de kan sende og hva slags informasjon de kan legge ut. Har du allerede hatt den samtalen, har barna kunnskapen inne når nye ting, slik som Instagram og Snapchat, dukker opp, sier Pia Lang, prosjektleder for Medietilsynet Trygg bruk.

Trygg bruk har i ti år jobbet aktivt for å trygge barn og unges digitale hverdag. Prosjektet er både nasjonalt og internasjonalt – og får økonomisk støtte både fra staten og Europakommisjonen. Trygg bruk er også arrangør av den internasjonale «Safer Internet Day», som i år ble markert 5. februar med frokostdebatt om digital dømmekraft i skolen.

Holdninger

— Digital dømmekraft handler om å behandle andre med like stor respekt online som offline, om å kunne skille sannhet fra løgn på nett og om å kunne

ivareta sitt personvern. Dette er helt nødvendig kunnskap i dagens digitale samfunn, påpeker Pia Lang. For å hjelpe barn og unge til å få den rette dømmekraften, jobber Trygg bruk mye med holdningsskapende arbeid. De utarbeider informasjonsmaterieell, de har gode samarbeidspartnere som kan stille med foredragsholdere og de samler viktige aktører innenfor feltet tre–fire ganger årlig. Siden 2010 har de også hatt et formelt samarbeid med «Kors på Halsen» (se egen artikkel).

— Det er viktig at vi får digital dømmekraft «opp i hodet», at vi er bevisst de utfordringene som ligger der. Den største utfordringen akkurat nå vil jeg si er mobilen. Når du har internett i lomma, er det lett å glemme de reglene du kanskje har laget deg når du sitter foran PCen, sier Pia Lang og utdyper:

— Med mobilen skjer alt så fort. Men det er fremdeles like viktig å tenke seg om før du sender et bilde, skriver en melding eller trykker på en «like» som kanskje kan såre andre. Selv om ting skjer umiddelbart må vi ikke glemme å tenke oss om.

Ekstra beskyttelse

En annen problemstilling Pia Lang trekker fram, er dette med «informert samtykke». Når du for eksempel begynner å bruke Facebook, må du erklære at du har lest reglene. Men hvor mange leser

Trygg bruk-prisen: Under debatten på «Safer Internet Day» 5. februar, ble Kaja Hegg (t.h.), rådgiver i Redd Barna, tildelt årets Trygg bruk-pris. Den fikk hun for sin utrettelige innsats for å beskytte barn på nett. Her er hun sammen med Pia Lang (t.v.), prosjektleder i Trygg Bruk Medietilsynet og barneombud Anne Lindboe, som delte ut prisen.

egentlig alt som står før de aksepterer. Og hvis du først leser det, hvor mange forstår alt? Det kan være vanskelig nok for en voksen, så hva da med en 13-åring?

— Jeg har en bekjent som satt seg ned for å lese alt som må godkjennes før du tar i bruk din nye iPhone. Hun endte opp med å la være å kjøpe telefonen. Mange av brukervilkårene er skrevet på et uforståelig språk. Hvis ikke vi foreldre forstår, hvordan skal vi da forsikre oss om at barna våre gjør det? De har faktisk gjennom FNs barnekonvensjon krav på ekstra beskyttelse og tilrettelagt informasjon, påpeker Lang.

Spør om fritidsaktiviteter

Trygg bruk står også bak en rekke

Medietilsynet Trygg bruk

- Trygg bruk-prosjektet (medietilsynet.no/trygg-bruk) er både nasjonalt og internasjonalt.
- Nasjonalt er Trygg bruk-prosjektet ansvarlig koordinator for arbeidet med trygg bruk av digitale medier for barn og unge. Prosjektet har samarbeidspartnere på alle nivåer, fra industri til departementer, frivillige organisasjoner og mer lokale initiativ.
- Internasjonalt er de del av EUs Safer Internet Programme. Sammen med 28 europeiske land mottar de finansiell støtte for å drive nasjonalt arbeid (se www.saferinternet.org).
- Siden 2003 har Trygg bruk gjennomført undersøkelser om barn og digitale medier, som kartlegger barn og unges bruk, syn og forhold til digitale medier.
- Trygg bruk og Medietilsynet har lang erfaring med barn og medier. De har i en årrekke hatt et eget barne- og ungdomspanel og tar barns rettigheter og synspunkter på alvor.
- Siden 2010 har de hatt et formelt samarbeid med Kors på Halsen (se egen artikkel).

undersøkelser om barn og unges digitale hverdag. Hvert annet år stiller de spørsmål både direkte til barna og ungdommen selv, og til deres foreldre. På spørsmål om hvem de ønsker skal gi dem informasjon om nettbruk, setter barna foreldrene på en klar førsteplass og skolen som nummer to.

– Det viser jo klart at barna ønsker at foreldrene skal snakke med dem om nettrett. Men det er ganske mange som ikke gjør det. Det er litt interessant å se at 77 prosent av barna svarer at foreldrene spør dem om andre fritidsaktivite-

ter, men bare 45 prosent svarer at foreldrene spør dem om internett og mobilbruk, avslører Pia Lang.

– Nettbruk må bli en sentral del av det vi snakker med barna våre om. Hvem er de venner med? Hva skjer? Hvordan er stemningen ute på nettet? Men når vi spør er det samtidig viktig å ikke heve pekefingeren om vi får vite noe vi ikke liker. Da må vi heller snakke litt om det, kommenterer hun.

Mange flinke

Det er samtidig viktig å ikke svartmale

alt som gjelder barn og unges digitale bevissthet. I Norge er vi slett ingen verstinger. Bevisstheten i mange andre land er mye lavere. Trygg bruk-prosjektlederen synes norske barn har god kompetanse. Hele åtte av ti 13–16-åringer har faktisk vært inne og gjort endringer på personverninnstillingene på Facebook.

– Det er bra. Samtidig svarer én av tre at de kjenner passordet til en venn. Det er ikke bra, men på den annen side kan vi snu det til noe positivt å si at hele to av tre ikke har gitt bort passordet sitt, påpeker Pia Lang.

Men som undersøkelsene viser er det altså slik at mange barn og unge får mye av nettinformasjonen gjennom venner og ved å benytte prøve-og-feile-metoden. Da blir det litt for tilfeldig og konsekvensene kan dessverre bli ganske store. Når du lærer å svømme skjer det under kontrollerte former og voksenoppsyn, slik bør det også være med nettet.

Best kunnskap: De unge var en naturlig del av paneldebatten om digital dømmekraft i skolen på Safer Internet Day. De var klare på at ungdommen selv kan være gode bidragsyttere til opplæring. Det er de som kjenner de sosiale mediene best.

Følg med i timen

Følg med, ikke hopp av det teknologiske toget. Du skal ikke overvåke ungene, men bidra med god opplæring. For å få til det, må du vite hva som finnes ute i teknologijungelen.

Av Anette Haugen

Nettstedet slettmeg.no får rundt 600 henvendelser månedlig. Cirka 40 prosent dreier seg om bilder. Unge mennesker er tungt representert blant de som tar kontakt, men også godt voksne lurer på ulikt. Hans Marius Tessem, leder for slettmeg.no, husker godt den første henvendelsen han fikk. Den kom fra en 80-åring som ville slettes fra en nettside.

– Problemstillingene til de unge og de eldre er gjerne litt ulike. De yngre ønsker for eksempel hjelp til å slette et bilde fra Facebook, Twitter eller andre steder, enten fordi de selv angrer på noe de har lagt ut eller fordi andre har lagt ut bilder av dem. Flere av de eldre trenger mer teknisk hjelp til hvordan de fysisk kan slette ting, forklarer Tessem.

Veiledning

Slettmeg.no har eksistert siden mars 2010 og ble startet av Datatilsynet. Det siste året er det imidlertid NorSIS (Norsk senter for informasjonssikring) som har tatt over driften. Nettsiden er opprettet slik at du enkelt skal kunne gå inn og finne veiledning til hva du skal foreta deg om du føler deg krenket på nettet på en eller annen måte.

Finner du ikke den veiledningen du er på jakt etter, eller om du står overfor en litt vanskeligere sak som må håndteres, er det også mulig å ta kontakt per mail eller telefon.

– Jeg vil anslå at det blir en løsning på rundt halvparten av henvendelsene vi får. Vi tar imidlertid ikke standpunkt i

Gir veiledning: Hans Marius Tessem har ansvaret for slettmeg.no. Han tror vi bare har sett starten på utfordringene med alt som ligger på nettet. (Foto: NorSIS)

forhold til det juridiske. Vi viser bare veien til hvem som skal kontaktes. I en del tilfeller, for eksempel når det gjelder media, kan de ha loven på sin side. Ønsker ikke de å slette ting, får vi ikke gjort noe, sier Hans Marius Tessem.

Bare starten

De som drifter slettmeg.no må holde seg oppdatert på nyheter, for problemstillingene endrer seg hele tiden. Før jul kom Snapchat for fullt, en ny app som er ment å sikre deg ved at bilder du videresender bare kan sees i noen sekunder før de slettes.

– Dette er likevel ingen garanti. Det er fullt mulig å ta et screenshot eller å ta bilde fra en annen mobil før bildet slettes. Derfor kan ingen være helt sikre på at bildene de sender for å dele med en venn noen få sekunder likevel ikke havner på nettet, påpeker Hans Marius. Han tror dessuten vi bare har sett starten på problemet med alt som ligger ute og som kan få konsekvenser for deg senere.

– Mange av brukerne av sosiale medier er unge. Det tar kanskje noen år før de skal ut i arbeidslivet og først da oppdager de at ting de la ut på nettet for flere år tilbake hindrer dem i å få jobb. Da kommer ønsket om sletting, forklarer lederen for slettmeg.no.

Råd til foreldre

Det beste rådet Hans Marius Tessem vil gi til foreldre er å følge med, men ikke overvåke. Slettmeg.no er ikke imot nettbruk, men vil lære folk å tenke seg om før de legger ut noe. Foreldre bør eksempelvis vite at Snapchat finnes, for å ta en samtale med barna om det.

For husk at barn tenker ikke alltid konsekvenser fram i tid. Han trekker fram tv-reklamen som viser en eldre kar med tatoveringen «young, free and singel», som et godt eksempel på en som ikke har tenkt over framtidige konsekvenser. *PS: Les mer om slettmeg.no, hva de hjelper til med, lover og regler på www.slettmeg.no*

Trusler på nett

Noen ganger starter det i gata og ender på data, andre ganger går det motsatt vei. Konfliktrådet opplever at de stadig får flere saker til behandling med bakgrunn i trusler på nett eller mobilmobbing.

Av Anette Haugen

– Mange av sakene vi får inn til mekling i dag handler om trusler på nett, for eksempel via Facebook eller SMS, bekrefter Tone Skåre, leder av konfliktrådet i Oslo/Akerhus.

Hun kan ellers avkrefte at det bare er unge som havner i slike situasjoner. Det gjør også godt voksne. Noen av konfliktenene de må mekle i etter netthets har skjedd mellom gode venner, det kan være konflikter hos ektepar som har gått fra hverandre eller det kan være nabokrangler som har utviklet seg. Andre ganger har partene i utgangspunktet vært ukjente for hverandre. De har også opplevd å mekle i saker der meldinger lagt ut på Facebook, har endt opp i gateslag.

Godt egnet

Konfliktrådet kan bistå med mekling både i straffesaker og i sivile saker. Noen ganger er også utgangspunktet at det har skjedd et lovbrudd, men med en gjerningsmann som er under 15 år. Andre ganger får de henvist straffesaker som må henlegges på grunn av bevisets stilling, men der politiet likevel har tro på at mekling kan gi en positiv løsning.

Konfliktrådet

- Konfliktrådet er en statlig tjeneste som bistår for å løse konflikter mellom private parter eller mellom fornærmede og gjerningsperson der en kriminell handling har funnet sted.
- Hensikten er at partene gjennom dialog kan finne fram til løsninger, enten det gjelder å gjøre opp for konkrete lovbrudd – eller gjenopprette mellommenneskelige relasjoner.
- Konfliktrådet er et tilbud til alle, uavhengig av alder. Tjenesten er gratis og tilbys i hele landet. Les mer og finn ditt lokale konfliktråd på: konfliktraadet.no.

Mekler: Tone Skåre er leder av konfliktrådet Oslo/Akerhus. Hun mener krenkelser på nett egner seg godt for mekling. Da får partene anledning til å møtes. (Foto: privat)

– Hensikten er at de involverte skal få anledning til å snakke sammen. Den ene parten skal få lov til å ta ansvar for det som har skjedd, mens den

andre skal få lov til å si noe om hvordan han eller hun har opplevd hendelsen, forklarer Tone Skåre.

Hun mener krenkelser på nettet er svært godt egnet til mekling i konfliktrådet. Det

skrevne ord er så bastant. Når du skriver noe på nett eller på mobil kan du ikke se den andres reaksjon.

Kroppsspråket mangler og det er lett å

misforstå eller tolke ting verre enn de er ment. I tillegg kommer det faktum at ordene kan bli liggende der ute for alltid.

Husk mottakeren

Tone Skåre har flere ganger opplevd at partene har fått en helt ny forståelse for hverandre etter mekling. Kanskje var det som ble skrevet ikke ment negativt i det hele tatt, men det ble oppfattet slik. Samtidig forsto ikke den som skrev det konsekvensen der og da.

– Hvis jeg skal gi noen råd i forhold til nettvett, må det rett og slett bli å tenke seg om en ekstra gang før du skriver noe. Husk at det er en mottaker i andre enden. I en vanlig samtale ser du lettere reaksjonene, det gjør du ikke når du legger ut en melding på nettet. Den kan oppfattes som en trussel selv om du ikke mener det slik, minner hun om.

Barnevakten følger med

Det er overgrepssakene som stjeler de største overskriftene, men for de fleste består netthverdagen av helt andre utfordringer. Det er så mange nye verktøy og muligheter. Derfor er det viktig at de unge lærer seg positiv deling og bruk av nettet.

Av Anette Haugen

— Jeg tror kanskje dagens største utfordring i forhold til barns nettbruk, er tidsbruken. Det er så mye spennende og gøy der ute som stjeler tid. Derfor er det viktig å snakke med de unge om hvor mye tid de bruker på nettet, sørge for at de gjør lekser først og at de er i tilstrekkelig fysisk aktivitet, sier Kjellaug Tonheim Tønnesen, rådgiver hos Barnevakten.

Barnevakten er en ideell organisasjon som siden år 2000 har gitt voksne råd om barns mediebruk. I en tid da medielandskapet var i stor endring, så man behovet for å supplere og hjelpe foreldre til å lære barn god nettbruk. I begynnelsen handlet mye om råd rundt spill og filmer, men senere ble internett og mobiler vel så viktige arenaer.

Nettvett

— Vi er opptatt av alle medier og hvordan barn under 16 år bruker dem. Vi har fokus på nettvett, digital mobbing og på spill. Men de senere årene har jo alt dette gått mer og mer i hverandre. Du er på nett med spillkonsollen din og mobilen er blitt en PC, konstaterer Kjellaug Tonheim Tønnesen.

Med alt det nye, spennende som finnes, er det viktig å lære barna bevisst nett- og mobilbruk. De må lære å bruke medi-

ene på en god måte, slik at de greier å sette grenser både for seg selv og andre. De må også lære at «tulling» kan oppfattes annerledes når kroppsspråk mangler og du ikke ser mottakeren. En fjær kan bli til ti høns. Samtidig er det lettere å være utspekulert når du føler at du sitter bortgjemt og ikke synes.

— Foreldre må lære de unge å sette disse grensene. Barna må dessuten forstå at det ikke er sladring å si fra om digital mobbing. En undersøkelse har vist at 30 prosent av barna mellom ni og seksten år sier de har sett andre bli mobbet på nett eller via mobil i løpet av det siste året. Her må det bli en større kultur for å varsle, sier rådgiveren.

Spill

I en tidlig fase engasjerte Barnevakten seg mye i forhold til voldelige spill og filmer. Det gjør de fremdeles, selv om arbeidsfeltet har blitt mye videre. De ønsker imidlertid også å heie fram det som er positivt og bra.

I forhold til spill er det spesielt to aspekter å være oppmerksom på. Det første er tidsbruk. Det er ingen hensikt å nekte barna å spille dataspill. De kan også lære mye av det. Men det er viktig å prioritere andre ting først, som lekser, mat og søvn.

Det andre aspektet er aldersinnholdet og merkingen. Det finnes noen myter rundt spilling, blant annet tror vi det er barn som spiller mest. Det stemmer ikke, for det er menn i 30-årene. Dermed finnes det utrolig mange voksspill på markedet og det er viktig å sette seg inn i og følge aldersanbefalingene.

— Det kan være greit å kjenne til at det er de som lager spillene som setter aldersgrensene utifra kriterier som er like for hele Europa, gjennom den såkalte merkeordningen PGI. Noen barn tror kanskje de er satt av noen sære kjerlinger som vil være kjipe. Det er de ikke, de er satt av en grunn, påpeker Kjellaug Tonheim Tønnesen.

Råd for barna

Barnevakten er ellers mye ute på skoler, der de holder foredrag om mediebruk og nettvett for foreldre og/eller elever. Blant de viktigste sakene de tar opp med barna er at de må kjenne lovene og vite at det er ulovlig å dele bilder og informasjon uten samtykke fra den det gjelder. De går også inn på forsiktighet med pengebruk, ikke minst via mobilen. — Mange foreldre har fått seg overraskelser over barnas mobilregninger. De unge må lære seg at mye av aktiviteten i spill og apper koster penger. Et annet viktig poeng å formidle, er at om barna blir kjent med noen på nettet, må de klarere et eventuelt møte med foreldre-

Barnevakten

- Barnevakten er en norsk, ideell organisasjon som gir råd om barn og medier.
- Den ble opprettet i 2000, på initiativ fra den kristne organisasjonen Familie og Medier.
- Barnevaktens visjon er trygghet og mediegleden.
- Barnevaktens arbeidsgrunnlag er barn og medier, mens målgruppen er foreldre.
- Foreldre som har spørsmål kan kontakte Barnevakten på mail/telefon.
- Barnevakten har en rekke foredragsholdere og besøker gjerne skoler for å gi råd og informasjon til foreldre og elever – og til lærere og andre som har kontakt med barn og unge. De minner også om at det ligger mye god info på dubestemmer.no.
- De jobber med FNs barnekonvensjon i ryggen, som understreker barnas rett til å bruke mediene og deres krav på beskyttelse fra informasjon som kan være skadelig.
- Les mer på barnevakten.no.

ne. De bør møtes på dagtid og ikke være alene, understreker rådgiveren.

Tulling og ufine nettmeldinger, er andre temaer de tar opp. Vi vil gjerne være snille med de vi møter i hverdagen. Er det da OK at vi tuller på nettet med noen som sitter på andre siden av kloben? Og er det greit å le av noen som «driter seg ut»? Vi skal selvfølgelig ha humor, men barna må lære å være kritiske, spesielt når det er unge det gjøres narr av.

Råd for foreldre

Det første rådet rådgiveren vil gi foreldre er å begynne å interessere seg for barnas nettbruk tidlig. La barna fortelle hva de liker, det gir deg kjennskap til hva de holder på med og du får et hyggelig møtepunkt med den unge nettbrukeren. Gjennom kunnskap og god dialog blir det mye lettere å sette rammer tilpasset barnets alder og modenhet. For det er viktig å henge med i svingene. Mye nytt dukker opp, slik som ulike apper, Instagram, KIK og Snapchat. I utgangspunktet kan Snapchat virke harmløst, bildene ligger der bare noen sekunder. Da tar de unge kanskje større sjanser, men det er mulig å ta screenshot og plutselig ligger alt der permanent.

— Årvåkenhet, framfor overvåking er stikkordet her. Du skal bry deg, men ikke for mye. Vær interessert, ha dialog og glem heller ikke at barn er forskjellige. Også søsken har ulike behov og kan trenge ulike grenser. Det finnes mange ulike filter, men husk at det viktigste filteret ligger mellom ørene, påminner Barnevakten-rådgiveren.

Bruk hue!

«Kan det bli sååå store konsekvenser bare av litt tulling?» Mange ungdommer får en stor aha-opplevelser når Bruk Hue-teamet kommer på besøk. For foreldre blir ofte det store «sjokket» hvor mange unge som frivillig deler sine passord med venner.

Tekst og foto: Anette Haugen

Høsten 2009 dro Bruk Hue-teamet ut på sin første turné. Siden har 354 ungdomsskoler landet over fått besøk. Nye elever kommer til, så etter tre år starter de nå på nytt. I løpet av 2013 skal 100 skoler besøkes. Nå i vårsemesteret står Oslo, Akerhus, Østfold og Troms for tur. Høstens plan er ikke helt klar ennå, med Rogaland får i hvert fall besøk. Kort fortalt er Bruk Hue et prosjekt, der Telenor, Medietilsynet, Røde Kors og Barnevakten har gått sammen for å gjøre en felles innsats mot digital mobbing. Det gjør de ved å stille seg bak et team som reiser rundt til ungdomsskolene og forteller om hvilke konsekvenser det kan få selv når du tror du bare driver med uskyldig tulling på nettet.

Positiv respons

– Jeg hadde jobbet en del for Telenor da de i 2009 kontaktet meg med en forespørsel om å sy sammen et opplegg «som kunne gjøre en forskjell» i forhold til alle utfordringene på internett. Det var viktig å trekke inn god kompetanse og lage et opplegg som nådde fram til ungdommen, sier Terje Baardseth i EventSupport AS, som er ansvarlig for Bruk Hue. Det er han som kontakter skolene for å gi beskjed om at de nå kommer til deres fylke. Responsen er nesten på hundre prosent. Opplegget videre er slik at de først, i skoletiden, samler all ungdommen til et felles og litt annerledes undervisningsopplegg, der de både bruker film, musikk og sjargong som ungdommen kjenner seg igjen i. Om kvelden er det så foreldrenes tur til å få samme informasjon, men med en viss tilpassning.

– Vi har valgt å dele det opp, først og fremst for å nå ut til

alle. Når det er i skoletiden treffer vi all ungdommen – og om kvelden har foreldrene mulighet. Filmen og informasjonen vi gir er lik, men det legges opp litt forskjellig. Ikke minst tar vi for oss dagens respons fra elevene når vi snakker med foreldrene, forklarer Terje Baardseth.

Gir bort passord

Mange foreldre blir overrasket når de hører at så mye som 70–90 prosent av ungdommen rekker opp hånden når de blir spurt om de har gitt bort passordet sitt til en venn. Det er vanlig respons. En del foreldre er heller ikke klar over hvor stor del av barnas sosiale liv som faktisk skjer på nettet. – Det er imidlertid viktig at foreldrene ikke «desper» hvis ungdommen åpner seg og forteller dem om ting. Reagerer du med å ta fra dem PCen eller mobilen, blir det helt feil. Det er mye bra med internett og det er dagens viktigste arbeidsverktøy. Når barna forteller noe, er det viktig å lytte med forståelse og åpenhet, råder Terje Baardseth.

Han forteller videre at for de unge er gjerne den store aha-opplevelsen i løpet av Bruk Hue-timen hvor store konsekvenser det kan få om du «bare tuller litt med noen».

– Mange vet ikke at det er lovstridig å legge ut bilder av andre på nettet uten samtykke. Nå blir jo ikke dette så veldig godt fulgt opp av samfunnet, men det er uansett viktig å bevisstgjøre de unge på at det kan få store konsekvenser både for andre og for dem selv, om de uten å tenke «fleiپر

Tøff: Det er enklere å være tøff i trynet på nett enn ansikt til ansikt, minner foredragsholder Ole Roger Vestøyl ungdommen om.

litt» på nettet, påpeker prosjektansvarlige.

Åpner seg

At budskapet i Bruk Hue-kampanjen når fram, har Terje Baardseth sett mange eksempler på. En ting er at de får positive tilbakemeldinger på at foreldre går hjem og snakker med ungene om internettbruken, og at de blir oppringt av foreldre som stiller spørsmål.

Noe annet er at noen av elevene har tatt kontakt med foreleserne i etterkant og fortalt om nettmobbing de enten har observert eller selv vært innblandet i. Andre igjen har oppsøkt rektor, kontaktlærer eller de har åpnet seg for sine foreldre.

— På den måten har konkrete saker kommet fram i lyset etter våre besøk. Det er veldig bra, fastslår eventmakeren, som lover et nytt, oppdatert program, med blant annet ny film og ny musikk når de nå returnerer til de ulike ungdomsskolene i år.

Kulturministeren innledet ny turné

Kulturminister Hadia Tajik var på plass da Bruk Hue sparket i gang vårsesongen av sin skoleturné. Hun åpnet med å trekke fram ungdomsopptøyene i Gøteborg før jul.

Tekst og foto: Anette Haugen

Foran en fullsatt sal med 400 ungdomsskolelever på Marienlyst skole i Oslo, innledet Hadia Tajik med å fortelle om hvordan det at en ung gutt «bare satt og tulla» med å legge ut rykter om jenter på nettet, førte til ungdomsopptøyer i Gøteborg før jul. En 17-årig jente fikk skylda og en horde rasende ungdommer møtte opp og ville ta henne. Det hjalp ikke at hun sa hun var uskyldig. Ingen trodde henne, det sto jo så mange steder. Situasjonen var vond for alle, både for jentene som det ble lagt ut rykter om, for jenta som ble beskyldt og for de øvrige involverte. Kulturministeren håpet vi kunne lære to ting av hendelsen: At nettet har stor makt og får en mengde mennesker til å ha sterke meninger – og at det som legges ut blir stående der for alltid og når mange.

Vurdér tre ting

Hadia Tajik oppfordret videre alle elevene til å bruke hue og vurdere tre ting før de trykket “send” neste gang: 1) Ville jeg hengt dette opp på en tavle i klasserommet? 2) Ville jeg sagt dette rett ut ansikt til ansikt? 3) Ville jeg likt at noen sa dette om meg?

Regjeringen har i alle år støttet Bruk Hue-kampanjen gjennom Medietilsynet. Det var dermed naturlig å be kulturministeren om å være med på den offisielle åpningen av årets turné, 29. januar. Hadia Tajik skrøt i etterkant av opplegget.

— Det er en veldig god kampanje. Gjennom fortellinger og svar, tror jeg de får ungdommen til å reflektere over de langsiktige konsekvensene. Forebyggende arbeid er ekstremt viktig for trygg bruk av digitale medier, kommenterte hun.

Vanlig: I følge undersøkelser har 60 av dere i dette rommet opplevd forsøk på uthenging på internett, sa kulturminister Hadia Tajik da hun innledet årets Bruk Hue-turné.

Nettet stenger

Nettet holder aldri stengt, dermed får ungdom aldri helt fri fra mobbing eller annet som skjer på nettet. Blir barn utsatt for krenkelser eller ser andre som blir det, kan det være godt å ha noen å snakke med. Da har de Kors på halsen.

Av Anette Haugen

I 2012 mottok Kors på halsen, Røde Kors' landsdekkende samtaletilbud for barn og unge, 256 henvendelser om ulike typer mobbing. I tillegg kom henvendelser om ensomhet, psykiske problemer og selvmordstanker som kan oppstå som følge av mobbing og utestenging.

– Tallet på henvendelser om mobbing har verken gått opp eller ned de siste årene, men vi ser at mobbing via digitale medier i større grad blir en del av bildet. I tillegg til mobbing i skolegården og på skoleveien, blir barn og ungdom utestengt fra sosiale medier og får publisert bilder, kommentarer, trusler og hets på nett og mobiler, forteller Karianne Christensen, rådgiver hos Kors på halsen.

Ikke bare problemer

Ungdom som kontakter Kors på halsen spør om alt mulig, fra fritid, kropp og seksualitet, til følelser, psykisk helse og relasjoner.

– Når det gjelder nettbruk, er det ikke slik at de som kontakter oss er opptatt av at de har blitt utsatt for «digital mobbing» eller opplever «digitale problemer». Internett utgjør en stor sosial arena for ungdom. Her henter de informasjon, spiller spill, treffer venner, stiller spørsmål og holder seg oppdatert, påpeker rådgiveren og utdyper:

– Det som skjer på nett er rett og slett en del av hverdagen, vevd inn i det som

Lytter: Alle unge som trenger noen å snakke med, kan kontakte Kors på halsen, sier rådgiver Karianne Christensen. (Foto: privat)

skjer i resten av livet. På Kors på halsen er alle disse aspektene en naturlig del av samtalen – uansett om det er gode eller dårlige opplevelser. Det er ofte vi voksne som skaper et skille mellom livet på nett og det «virkelige» livet – ikke ungdommen selv.

Ord på følelsene

Mange unge har ikke noen de kan snakke med, eller de synes det er vanskelig å fortelle om ensomhet, familiekonflikter eller kjærlighetssorg. På Kors på halsen

kan barna chatte, maile eller ringe om de små tingene i hverdagen og de store eksistensielle spørsmålene.

Trafikken har flyttet seg litt fra telefon til chat etter at den ble åpnet i 2010, men fortsatt er det flest som ringer. Kors på halsen er opptatt av å være tilgjengelige i alle kanaler, for noen synes det er best å prate, mens for andre er det lettere å skrive ned tankene.

– Vi prøver først og fremst å få barna til å sette ord på følelsene sine. Målet er at de skal få støtte og bli sett – og at de

aldri

som trenger det får hjelp til å endre en vanskelig livssituasjon. Ved behov informerer vi om rettigheter og muligheter innenfor det offentlige hjelpeapparatet, forklarer Karianne Christensen.

Råd til de unge

Blant rådene Kors på halsen gir de unge, går mye på å minne om at vanlig høflighet også gjelder på nett, som ellers i livet. Siden du ikke ser den du snakker med, er det fort gjort å misforstå ironi eller humor – kroppsspråk og

Kors på halsen

- Kors på halsen er Røde Kors' samtaletilbud for barn og unge. Det er et lavterskeltilbud der frivillige voksne svarer på henvendelser på telefon, chat og mail fem dager i uka.
- Tilbudet er helt anonymt og gratis for brukerne. Det er de unge selv som bestemmer hva de vil snakke om. Tematikken varierer fra lette, muntre samtaler om fritid og forelskelse, til tunge, alvorlige henvendelser om mobbing og psykiske problemer.
- I nært samarbeid med Medietilsynets Trygg bruk-senter, er Kors på halsen også den norske hjelpeinjen for digitale problemstillinger, og en del av et større europeisk nettverk av hjelpeinjer og informasjonssentre (InSafe).
- På Kors på halsen møter ikke barna eksperter på det tekniske, men trygge voksne de kan lufte tanker, følelser og problemstillinger med, om de har opplevd noe ubehagelig på nett.
- Kors på halsen er også en av fire samarbeidspartnere som tilbyr Bruk Hue-kampanjen til ungdomsskoler over hele landet. (Se egen artikkel.)
- I 2012 mottok de nesten 22 000 henvendelser på telefon, mail og chat. I tillegg til nesten 2300 innlegg på forumet på www.korspahalsen.no, hvor ungdom kan støtte hverandre.
- Kontaktinfo til Kors på halsen er: Telefon 800 333 21 (mandag-fredag kl 14-20), mail, chat og forum: www.korspahalsen.no.

stemme har nemlig mye å si. Dessuten er det lurt å tenke seg om en ekstra gang før du kommenterer noe eller sprer bilder videre.

På nett er det lett å bli fanget av egne

følelser, være impulsiv og trykke «send» litt for fort.

Ting kan spre seg med lynets hastighet, komme ut av kontroll og skaden kan bli mye større enn du trodde. Og så er det selvsagt viktig å velge trygge passord, ikke dele dem med andre og være forsiktig med hva du deler av personlig informasjon.

— Mange er redde for å si fra om ting som skjer på nett, av og til fordi de føler litt skyld selv og er redde for å bli fratatt pc eller mobil. Men all erfaring viser at det er lurt å snakke med noen. Det hjelper å si ting høyt, spesielt hvis du blir bekymret

for noe du har opplevd, gjort eller sett. Synes du det er vanskelig å snakke med noen rundt deg, kan Kors på halsen være et trygt sted å begynne, oppfordrer Karianne Christensen.

Drapstrusler: Trusler på sms eller nett er mot norsk lov og kan gi streng straff.

Råd til voksne

Kors på halsen-rådgiveren har videre følgende råd til de voksne: — Det beste er å lytte til og ta barnas bekymringer på alvor. Om du ikke forstår hva som skjer på nett — spør! Og har du en ungdom som ikke vil snakke, fortell gjerne om Kors på halsen. Her kan de snakke trygt, gratis og anonymt om det de er bekymret for.

Det er ofte den første samtalen som er vanskeligst, og på Kors på halsen ønsker vi å hjelpe ungdommene til å fortelle også hjemme.

Rosa på veien: Med løsvipper og knallrosa farge, er det lett å kjenne igjen jentetaxiene på veien.

Trygg, rosa hjemkomst

Også i førjulstida var det mulig for jenter som var på byen i Oslo å bli kjørt trygt hjem av den rosa jentetaxien som ble så populær i sommer. Natteravnene var blant dem som tilkalte jentetaxiene når de så noen som hadde behov for dem.

Av Anette Haugen

— Vi er svært godt fornøyd med ordningen. Siden det denne gang var to biler, opplevde vi generelt bedre tilgjengelighet og at det var relativt kort ventetid på bilene i de fleste tilfeller der vi tilkalte dem. Selv om vi hadde relativt lav terskel for tilkalling, opplevde vi også tilfeller der vedkommende passasjer(er) hadde hatt et alvorlig problem dersom vi ikke hadde bistått med jentetaxi, sier daglig leder i Natteravnene, Lars Norbom.

Han forklarer at i slike tilfeller kjører Natteravnene vanligvis, hvis det er nødvendig, vedkommende til legevakt/sosi-

alvaktjeneste. Når de nå hadde mulighet for bistand til transport, betyr det at de økte sin tilstedeværelse og effektivitet, i og med at de ikke ble opptatt med enkeltoppdrag over tid.

— Det faktum at vi til tross for at vi kun er ute i helgene tilkalte bilen hele 65 ganger, forteller det meste om nytteverdien og at vandrerne opplevde det som veldig greit å benytte seg av ordningen. Vi er svært fornøyd med tiltaket, kommenterer Lars Norbom.

Fakta om Jentetaxi:

- Jentetaxiene kjører jenter i Oslo og omegn hjem gratis.
- Kjørte sist sommer og i julebordstida fra onsdag til søndag kl. 22.00 til kl.05.00
- Jentene kan prae bilene på gata eller følge med hvor bilene befinner seg på Facebook.
- Natteravnene kan kalle opp Jentetaxiene for utsatte jenter.
- Jentetaxi er sponset av det private næringsliv. Det er SpareBank 1 Oslo Akershus, P5 og Christiania Taxi som står bak prosjektet gjennom sitt samfunnsengasjement «Vi bryr oss».

Populær bil

Etter at nærmere 2000 jenter kom seg trygt hjem med gratis jentetaxi i Oslo i sommer, ble suksessen altså gjentatt i julebordssesongen. For å sørge for at enda flere jenter skulle få benytte seg av tilbudet, utvidet initiativtakerne samtidig fra én til to bilder. Dette resulterte i at hele 4500 jenter kom seg trygt hjem fra Oslo sentrum med rosa skyss.

— Vi er storfornøyd både med sjåførenes innsats, samarbeidet med Natteravnene og ikke minst at jentetaxien er tatt så vel i mot av brukerne. Vi fikk litt flere henvendelser enn forventet, men det viser jo bare at behovet er der. Nå skal vi evaluere, for å finne ut av hva vi skal gjøre videre, sier Svein Øvregård hos Sparebank 1, som er koordinator for «Vi bryr oss»-prosjektet som står bak jentetaxien. Han vil ikke love noe, men muligheten for at vi får se de rosa jentetaxiene igjen, virker gode.

Nominert til Wenche Foss' ærespris

Natteravnene var én av fem organisasjoner som før jul var nominert til Wenche Foss' ærespris. I sterk konkurranse var det foreningen «Vi som har et barn for lite» som vant.

Av Anette Haugen

Wenche Foss' ærespris ble innstiftet av Se og Hør i 2009 og deles ut hvert år på Wenche Foss' fødselsdag, 5. desember. Prisen er todelt, med 50 000 kroner til hver av vinnerne. En del går til en kulturpersonlighet, utvalgt av en jury, den andre går til en organisasjon som gjør en samfunnsnyttig innsats. Her er publikum med på å stemme fram sin favoritt.

Årets fem nominerte organisasjoner var: Aslam Ahsan og «Jul for enslige», Norsk Luftambulans, Norsk Nettverk for Downs syndrom, Natteravnene og foreningen «Vi som har et barn for lite». Det var altså sistnevnte som til slutt vant

prisen. Kulturpersonen som vant denne gang var komikeren Else Kåss Furuseth.

En stor ære

— Det var veldig overraskende og en stor ære å bli nominert sammen med så mange flotte kandidater. At vi deretter greide å mobilisere så mange støttespillere at vi vant, er veldig hyggelig. Vi er jo en organisasjon få kjenner til og som jobber litt i kulissene, sier Anne Giertsen, generalsekretær i foreningen «Vi som har et barn for lite». Hun understreker også at pengepremien kommer veldig godt med. De bruker mye tid på å skaffe midler, så det å få en slik gave betyr mye.

Tidligere vinnere av prisen er:

2009: Trond-Viggo Torgersen og VIVIL-lekene

2010: Hege Schøyen og Freestyle IL

2011: Rolv Wesenlund og «MyGoodAct»

Ekstraservice? — det er Shell det

Natteravnene mottok en gave på 50 000 kroner fra Norske Shell før jul. Dette var de ansattes julegave. Natteravnene takker.

— Vi synes det er spesielt hyggelig at Norske Shell gir oss en betydelig julegave i tillegg til at de sponser oss med vårt totale drivstoffbehov. Norske Shell har også ved to tidligere anledninger støttet Natteravnenes arbeid, sier Lars Norbom, daglig leder i Natteravnene. Lillian Aasheim, kommunikasjonssjef hos Norske Shell forklarer at de hvert år gir penger til et godt formål, i stedet for å gi hver og én ansatt en julegave. Dette gjøres på alle de tre stedene Shell holder til, i Oslo, Stavanger og Kristiansund. Og årets julegave i Oslo gikk altså til Natteravnene.

— Vi synes arbeidet Natteravnene gjør er veldig bra. Det er et viktig tilskudd i samfunnet. De ansatte synes også dette er positivt. Da vi hadde en kampanje for en tid tilbake, der en viss andel av driv-

Skuespiller Mariann Krogness ga liv til «Shelldama» for omlag 20 år siden.

stoffsalg et enkelt dag skulle gå til et godt formål, valgte forhandlerne selv å

gi det til Natteravnene, forklarer Lillian Aasheim.

Hyggelig: Stille og fredelig, men man møter masse hyggelig ungdom, sier de tre natteravnene Eva Falleth, Mona Eline Larsen og Martin Ivar Aaserud.

Treffpunkt Majorstua

Til tross for ganske mange minusgrader, var både oppmøtet og stemningen på topp da rundt 25 foreldre fra sju–åtte vestkantsskoler i Oslo møttes på Majorstua for å gå natteravn i nærmiljøet den siste fredagen i januar.

Tekst og foto: Anette Haugen

– Velkommen, det er fint å se så mange her til tross for flere minusgrader. At det er så kaldt gir noen ekstra utfordringer. Det som er spesielt farlig nå, er nemlig kombinasjonen kulde og beruselse. Vi har funnet ungdom som setter seg ned ute i kulda. Det er lett å miste bevisstheten og mange kler seg for tynt også, innledet koordinator Olav Erik Storm.

Videre orienterte natteravn-koordinatoren om hvilke områder det av til samler seg ungdommer, litt om hvor de ulike ungdomskubbene i nabolaget ligger, og at de gjerne kunne ta t-banen og følge etter om mange unge med klirrende plastposer gikk av et sted. Det siste med tanke på å oppdage alenehjemmefester. Barneran var ytterligere noe han ba dem være oppmerksom på. Det kan skje gjennom trusler og er ikke lett å oppdage. Etter en generell orientering om Natteravnene og hva som er deres oppgave, informasjon om når de bør kontakte politiet og hvilke telefonnumre de skulle bruke, samt registrering i protokollen, var det så ut i kulda – først og fremst for å passe på de unge, men

naturlg nok også for å være oppmerksom på andre hendelser.

Felles møtepunkt

Hver fredag kl. 20.00 møtes ungdomsskoleforeldre fra sju–åtte skoler på Majorstua i Oslo til felles natteravning. Skolene som er representert er: Marienlyst, Midtstuen, Majorstua, Riis, Nordberg, Uranienborg, Ruseløkka og Oslo Montessori skole. Vandringen varer til klokka 24.00. De avslutter da, fordi en del foreldre må ha offentlig transport hjem. Oppmøtestedet er en rød brakke ved Majorstua t-bane og den som koordinerer det hele er Olav Erik Storm. Han setter opp vaktlister og har løpende kontakt med en representant i hver av sko-

Stor gruppe: Klar for vandring. De møtes på Majorstua, men de ulike representantene dekker stort sett sine egne skoleområder.

lenes FAU, som videreformidler og sørger for at hver skole i utgangspunktet stiller med fem foreldre på hver av vandringene.

— Ved maksimalt oppmøte kan vi være opp til 30–40 foreldre. Vi deler oss opp i

grupper, og går enten to og to eller tre og tre, litt avhengig av hvor mange vi faktisk er. Det går litt i rykk og napp hvor mange som kommer, men stort sett er folk flinke til å møte, forteller koordinatoren.

Foreldrene beveger seg stort sett i hele skoleområdet tilhørende de åtte skolene, de vandrer rundt på Majorstua, går inn i Frognerparken og det hender også de tar bane og buss ut til Bygdøy eller til Sognsvann. I russetida, da det gjerne er litt ekstra som foregår, prøver de også å stille noen lørdager. Det samme gjelder natt til 1. og til 17. mai.

Engasjert

Natteravngruppen på Majorstua har vært velfungerende i mange år. Selv har Olav Erik Storm hatt ansvaret de siste fem årene. Han startet med det da han selv hadde barn på Marienlyst skole. De er nå ute av grunnskolesystemet, men han gir seg ikke av den grunn.

— Jeg var FAU-leder på Marienlyst skole i ti år, satt i driftsstyret der i åtte år, jeg har sittet i FUG og jobbet med annet frivillig arbeide i bydelen. Da det ble uaktuelt med mer engasjement innenfor skolen, fant jeg ut at dette var en god ting å bruke tiden på, forklarer den engasjerte natteravn-koordinatoren. Han forklarer videre at det er flere årsaker til at de starter såpass tidlig som de gjør. Blant annet har de et godt samarbeid med forebyggende avdeling ved Majorstua politistasjon. Klokka 20.00 har politiet vanligvis tid til å møte opp for å gi foreldrene som skal ut den aktuelle kvelden litt innføring i både natteravningen og politiets arbeid. Det er en svært nyttig orientering, spesielt for alle som ikke har gått før.

Akkurat denne fredagen var de dessverre ikke på vakt, men Olav Erik Storm har vært til stede så mange ganger at han ikke har problemer med å overta orienteringen. På spørsmål rundt bordet om

Natteravnene på Majorstua

- Natteravnene på Majorstua er en del av Natteravnene Oslo Vest og involverer sju-åtte vestkantskoler.
- Natteravnene ved de aktuelle skolene møtes på Majorstuen T-banestasjon hver fredag før vandring, der representanter fra Forebyggende avdeling ved Majorstua politistasjon prøver å være til stede for å gi foreldrene nyttig informasjon om utelivet i området.
- Foreldrene går i egne skoledistrikt, men kjører også T-bane og trikk i nærområdet.
- Vandringstidspunkt: Fredager kl. 20.00–24.00, samt noen lørdager, og natt til 1. mai og natt til 17. mai (utenom i skoleferien).
- Vandringsområde: Frognerparken, Majorstuen, Colosseum kino, Chateau Neuf, Bogstadveien ned til Parkveien.
- Oppmøteadresse: Majorstuen T-banestasjon
- Kontaktperson: Olav Erik Storm, e-post: olav.storm@getmail.no

Ungenes helt: Utenfor ungdomsklubben Hamna og Cafe Condio, som ligger i samme paviljong, møtte vi Bolek Aleksandersen. I tillegg til å være klubbleder, har han jobbet som lærer og på SFO på Majorstua skole. – Han er ungenes helt, påpekte natteravnene.

hvem som gikk for første gang, rakk halvparten opp hånda. Blant de øvrige var det flere som var godt erfarne.

Hyggelig vandring

Blant veteranene var ikke minst Eva Falleth, Mona Eline Larsen og Martin Ivar Aaserud, som alle har elever i 10. klasse på Majorstua skole. De to sistnevnte er gift og alle tre har gått natteravn sammen fem ganger tidligere. De synes det er hyggelig å gå. Du blir kjent både med hverandre, med nærmiljøet og får et innblikk i hva de unge driver med. På runden er de innom de ulike ungdomskubbene, de vandrer litt opp og ned Bogstadveien og noen ganger tar de turen innom Frognerparken og andre parker. De forventet imidlertid ikke så mye action denne fredagskvelden, men det understreket de at er bra. Det er som koordinatoren sier. En vandring er ikke bortkastet om ingenting skjer. Tvert i mot. Du er blitt sett og de vet at du er der. Det gir trygghet for de unge. – Jeg tror bare vi har kontaktet politiet en gang. Da var det var en narkoman som trengte hjelp. Vi gikk da politiet

kom. Strengt talt er det ungdommen vi skal passe på, men vi er selvfølgelig oppmerksomme om andre trenger hjelp også, sier de tre erfarne natteravnene,

som la i vei på kveldens vandring med både godt humør og godt med klær på seg.

Koordinatorer: Olav Erik Storm (t.h.) og tidligere justisminister Knut Storberget er begge engasjerte koordinatører. Da han var justisminister gikk Storberget flere ganger natteravn. Denne fredagen stilte han som far og koordinator for Øraker skole, der han skulle ta med informasjon tilbake og sende foreldre ut i nærmiljøet på Lilleaker.

Gatelangs dykker ned i arkivet og presenterer artikler som sto på trykk ti år tilbake i tid, den gang bladet het «Respekt». Artikkelen under er hentet fra det tredje bladet som ble utgitt, nr. 1 i mars 2003.

Fra arkivet

Kjell Magne Bondevik, Natteravn i Drammen: Gjorde ord til gjerning

Statsminister Kjell Magne Bondevik skamroste Natteravnens innsats i sin nyttårstale. En knapp måned senere trakk han selv i natteravnjakke for å gjennomføre sin første nattevandring. Det ble en trivelig vandring over Drammens januarkalde torg og broer – en opplevelse som gav statsministeren mer smak.

Utdrag fra statsministerens nyttårstale:

«Få ting gleder meg mer enn den store innsats for andre mennesker som helt frivillig blir utført hvert år. Natteravnene er et godt eksempel. I løpet av ti år har denne bevegelsen vokst og er virksom på 360 steder over det ganske land. 280 000 mennesker er registrert som natteravnere. Dette er edru voksne som er ute blant barn og unge om nettene i helgene for å hindre rus, vold og kriminalitet.

En varm takk til alle dere som på denne håndfaste måten står vakt om den oppvoksende generasjon!

En viktig bieffekt av nattevandringen er at voksne blir bedre kjent med ungdommens verden. Barneombudet forteller at det som står øverst på ønskelisten til unge mennesker, er kontakt med voksne.

I hovedstadens t-banetrokker har Rusmiddeletaten i høst hatt en plakatkampanje med teksten: «Skynd deg hjem.

Tenåringen din trenger deg.»

Natteravnene går foran med et godt eksempel.»

– Statsminister Kjell Magne Bondevik
Tale ved nyttårsskiftet, 1. januar 2003.

(PS: Overstående er tittel, ingress til saken og utdrag fra statsministerens tale, hentet fra en firesiders reportasje som sto i nr. 1, mars 2003. Tekst og foto: Ole Martin Kristiansen)

Trenger du noen å snakke med?

Alle har behov for svar på sine spørsmål, men det er ikke alltid lett å spørre noen du kjenner. Det finnes flere telefon-tjenester og nettsider hvor du kan finne god informasjon og hvor du har mulighet til å stille anonyme spørsmål. Disse sidene kan også være til hjelp for foreldre og andre voksne som lurer på hva de unge er opptatt av.

Barneombudet 22 99 39 50

Svarer på alle type spørsmål fra barn og unge under 18 år.
Tlf: Man–fre kl. 09–15.
Nettjenesten: Klar melding eller Facebook. www.barneombudet.no

Barnevakten.no

Hjelper foreldre til å delta aktivt i barnas mediehverdag gjennom å formidle nyansert informasjon, gode råd og nyttige verktøy.
www.barnevakten.no

Redd Barna

Gir informasjon om nettvett, barn og overgrep, barnefattigdom, asyl- og flyktningebarn, barns rettigheter mm.

www.reddbarna.no

Alarmtelefon for barn og unge 116 111

Gratis nødtelefon for barn og unge. Holder åpent når barneverntjenesten er stengt.
Man–fre kl. 15–08. Helgene: Døgnåpent. www.116111.no

Amathea 815 32 005

Tilbyr gratis samtaler og rådgivning om alt som har med graviditet å gjøre.
Åpent: Man–fre kl. 08–20.
www.amathea.no

Røde Kors-telefonen for barn og unge 800 333 21

For alle under 18 år som trenger en voksen å snakke med.
Tlf: Man–fre kl. 14–20.
Chat: Tir–tors kl. 17–20.
www.korspahalsen.no

Dopingtelefonen 800 50 200

Gratis og anonym informasjonstjeneste for alle med spørsmål om doping.
Åpent: Man–fre kl. 09–15.
www.dopingtelefonen.no

Kirkens SOS 815 33 300

Gratis krisetelefon for alle som trenger noen å snakke med, uansett hva det er.
Tlf: Døgnåpent. Chat: man–tors kl. 18.30–22.30. www.kirkens-sos.no

Medietilsynet

Gir informasjon og tips om alt rundt barn og medier, dataspill, trygg nettbruk, digital mobbing, personvern mm.
www.medietilsynet.no

Ung.no

Informasjons- og diskusjonskanal drevet av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.
Gir svar på alt du lurer på, har egen spørreside. www.ung.no

Klara Klok

Informasjonstjeneste om helse, forhold og familie, rusmidler og seksualitet, med primærmålgruppe unge i alder 10–30 år. Har egen spørreside. www.klara-klok.no

Ungdomstelefonen 810 00 277

Unge svarer unge på spørsmål om seksualitet, legning og identitet.
Åpent: Søn–fre kl. 18–22.
www.ungdomstelefonen.no

RUSTelefonen 08588

Svarer og gir råd på alt rundt rusproblematikk. Du kan være helt anonym. Tlf: Man–søn kl. 11–19.
Chat: Man–fre kl. 14–17.
www.rustelefonen.no

Telefon for incest- og seksuelt misbrukte 800 57 000

Gratis hjelpetelefon for incest- og seksuelt misbrukte i alle aldre og av begge kjønn.
Døgnåpent.
www.incest80057000.no

Bekymringstelefonen voksne for barn 810 03 940

For voksne som har bekymringer eller spørsmål rundt barn og unge.
Tlf: Man–fre kl. 09.30–14.30.
Nettjeneste: Døgnet rundt.
www.bekymring.no

Jackpot!
Vinn inntil
5.000
eller mer
hyer
måned

						XORD .no	DIGERT	URO	FOR HÅND	↴	ØYNER	SKITNE	TRA- FIKK
						NEVNE			KULØR AM. TEGNE- SERIE				
						FOR- HALE							
						FLOSS							
						↵		SKORP- EN					
							OVER- TAS						
						FRATA					UKJENT BRETT		
RULLE							NEI						
↵	FOLD- ES	BY I USA	EURO- PEERE	GRUVE- DEL	▨	BYG- NING	BAUN UTSKEI- ELSER				SKOLE- LEDER		
↵					→			↵	KJEM- ME				
									FATTIG				
ELV					VIRK- NINGEN								
					KRØLL- ALFA								
ÅKER				TONE			HUNN- FUGL			BOKSE- UTTR.			
				TRÅKLE			OM			EN TVEDT			
SKÅL					LUNK- ET							RØYKE- VARER	
ART.					BRETT- SPILL								
↵		OM- DØMME			↵				↵	FØRER			
		AN- FØRERE								SITTE- PLASS			
REGNE				HJØRNE			FRYN- SETE	KV. - NAVN					
				FRYS- NING				SPILL					
FØLJE- TONG						EN AV TRE BRØDRE					FIOLIN		
ØY- BOER	FOREDLET PRODUKT									TONE			
	GODORD									BRØD- SLAG			
↵			TEKKE			ALARM- ER							
			MAN			VASSE							
STROP- PEN					↵					FØ			
KØYE					GYM- NASI- AST								

[illegible]

				8	3		7
4		8					5
3	2			6			
	3	2		4			
	9						
	1		5			9	8
		6			5		
					9	8	
		1	3	7	4		

Gatelangs - 01-2013 33

Marikken Henriksen

Hvor blir det av selvrespekten, jenter?

De siste ukene har jeg sett igjennom en del blogger og jeg blir sjokkert over hvor langt jenter er villig til å gå for å få flere lesere.

Unge jenter kaster klærne for å komme lenger opp på topplisten, men vet de egentlig hva konsekvensene kan være? For alt du vet kommer du aldri til å få en jobb på grunn av en blogg du lagde i tenårene dine.

Selv om DU velger å slette bloggen din betyr det ikke at bildene er slettet. Alt du skriver og legger ut på nettet vil ALLTID være der og folk vil alltid klare å søke det opp.

Om du driver en blogg den dag i dag hvor du legger ut nakenbilder av deg selv, kan du bare glemme drømmen du får et par år etterpå om å bli advokat. Ikke nok med at du mest sannsynlig vil slite med å få jobb, men hvor blir av selvrespekten jenter?

Hva du tenker om deg selv, er viktigere enn hva andre tenker om deg. Jeg skjønner at det er morsomt der og da å få masse

oppmerksomhet, men om et par år kan jeg love deg at DU kommer til å angre, ingen andre.

Ja, det er deilig å få flere lesere, men er det verdt det? Jeg tror ikke folk leser bloggen din fordi de syns du er flink, jeg tror de leser bloggen din for å se hvor lavt du synker.

Nå skal ikke jeg fortelle deg hva du skal eller ikke skal, kast klærne eller ta bilder i undertøy, det går ikke utover meg. Men ikke klag over at folk slenger dritt eller at gamle menn sender deg dirty meldinger, for da ber du om det.

Hvis du først er på utgikk etter lesere og oppmerksomhet, hvorfor ikke gjøre det uten å miste selvrespekten? Du er bedre enn som så! Det går kanskje ikke hardt utover deg nå, men det vil slå tilbake på deg når du blir eldre.

Innlegget er skrevet av Marikken Henriksen (18) og ble publisert på Aftenposten.no (Si ;D) 23. januar 2013. Marikken har opprinnelig skrevet det på sine egen blogg, som du finner på: www.henriksenmarikken.blogg.no

Løsning Sudoku

2	6	1	7	5	9	4	3	8
7	3	5	4	8	2	9	6	1
4	8	9	1	3	6	7	2	5
3	5	6	8	4	1	2	9	7
9	4	7	3	2	5	1	8	6
1	2	8	9	6	7	5	4	3
6	1	3	2	7	4	8	5	9
5	7	4	6	9	8	3	1	2
8	9	2	5	1	3	6	7	4

www.heinz.no

REN SMAK AV ØKOLOGI

Debíogodkjent

Gatelangs

B-blad

Returadresse:
Natteravnene Oslo
Pb 9402 Grønland
0135 OSLO

STATSBYGG

www.statsbygg.no

GRIEG GRUPPEN

Vi er en global operatør innen shipping, skipsmegling, terminaldrift, skipsklarering, investeringsrådgivning, maritim teknologi, fornybar energi og sjømat. Siden 1884 har vi vokst til 1800 ansatte og omsetter for NOK 5,4 mill. Vi vil være en drivende kraft også i fremtiden!

grieg.no

**Ønsker du at flere unge
skal velge bort narkotika?
Bli med i Lions.**

Både i Norge og internasjonalt engasjerer Lions seg for å bygge opp under positive ungdomskulturer. Vi finansierer «Det er mitt valg» - et langsiktig forebyggende program mot rusmisbruk og mobbing i skolen, arrangerer ungdomsleire og støtter en rekke andre ungdomsaktiviteter.

Har du lyst til å være med?
Ring oss på 23 24 46 30 eller gå
inn på www.lions.no og finn
din nærmeste klubb.

